

AUSA · XX · 148-149 (2002) p. 305-320 © PATRONAT D'ESTUDIS OSONENCS

ELS MITJANS DE COMUNICACIÓ A OSONA. UN SISTEMA INFORMATIU INCOMPLET

JOSEP COMAJOAN COLOMÉ*

Osona va comptar amb un sistema informatiu local complet fins a la Guerra Civil. D'aleshores ençà, factors tècnics i polítics –no només durant el franquisme, sinó també després– han impedit tornar-lo a assolir. L'*Ausona* de la Falange, Ràdio Vic, *El 9 Nou* i els projectes frustrats des de sectors propers a CiU per plantar cara a aquest últim periòdic marquen els últims cinquanta anys del panorama mediàtic osonenc.

Prior to the Civil War, Osona had the benefit of a full range of local media. Since then, however, a return to this situation has been impeded by both technical and political factors, not only during the Franco years, but also afterwards. Ausona –the newspaper of the Falange–, Ràdio Vic, El 9 Nou, and the unsuccessful projects developed by those sectors close to CiU to challenge the latter newspaper have all marked the media panorama in Osona over the last 50 years.

Osona ha anat conformant en els últims cinquanta anys un espai comunicacional propi, més en la segona meitat del període que en la primera. Va ser, de fet, amb l'adveniment de la democràcia que el concepte de comarca es va consolidar, en bona part per la influència d'uns mitjans de comunicació amb vocació més comarcal que no pas local. En canvi, la primera part del període fou marcada, per una banda, per l'herència d'una tradició periodística molt *vigatana* i poc osonenca, i per l'altra, pel control rígid dels mitjans de comunicació d'un règim totalitari com el franquisme.

De fet, la comarca, i més concretament Vic, havien assolit abans de 1936 el que Jaume Guillamet qualifica com a sistema informatiu local complet. Guillamet el defineix com aquell model que desenvolupen històricament a Catalunya una sèrie de catorze ciutats –entre les quals hi ha Vic–, comparable a escala al desenvolupat per Barcelona: un sistema de diaris, periòdics i revistes, destinat a satisfer de manera general totes les necessitats informatives de la ciutat i la seva àrea d'influència.¹

* Periodista. Llicenciat en Ciències de la Informació.

1. GUILLAMET, Jaume. *La premsa comarcal: Un model català de periodisme popular*. Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, 1983, p. 59-72.

En aquests cinquanta anys, també es consolida a Osona el nou model de comunicació de massa² en què, per una part, la informació va guanyant gradualment espai a l'opinió, i per l'altra, els ingressos procedents de la publicitat tenen cada vegada més importància. Denis McQuail defineix els quatre elements principals que determinen la història dels mitjans de comunicació de massa: la tecnologia; la situació política, social, econòmica i cultural d'una societat; el conjunt d'activitats, funcions o necessitats; i la gent, sobretot en tant que constituïda en grups, classes o interessos.³

Serán especialment els dos primers elements definits per McQuail els que condicionaran el panorama mediàtic osonenc dels primers vint-i-cinc anys del període estudiat. La tecnologia influirà en les limitacions que van marcar la primera etapa de la història de Ràdio Vic, per una part, i, posteriorment, en el deficient desenvolupament d'un sistema de mitjans audiovisuals complet a la comarca. De cara al futur, el progrés tecnològic també pot ser un factor important que pot marcar el paper d'Osona en la nova societat de la informació.

Pel que fa a la situació política, determinarà el monopoli informatiu que durant trenta-sis anys va representar l'*Ausona* de la Falange. A partir de la mort de Franco, el quart component, el que McQuail simplifica sota la denominació de «la gent» i que, en terminologia més moderna, hem optat per anomenar «la societat civil», també tindrà un paper important en l'aparició i la consolidació dels mitjans de comunicació amb què Osona ha entrat al segle XXI. Molt especialment, serà un factor determinant en el naixement i la immediata consolidació d'*El 9 Nou* com el gran mitjà d'informació de l'últim quart del segle XX a Osona. El forat que va fer-se *El 9 Nou* va intentar ser contrarestat des de grups propers al poder, ara ja democràtic. Novament, doncs, el sistema polític entrarà en joc.

Abans d'entrar en matèria, no és sobrer advertir que el present article no és sinó un esbós a partir d'unes quantes pinzellades del que podria ser una història dels mitjans de comunicació de massa a Osona entre 1952 i 2002. Un període, sigui dit de passada, mancat de qualsevol estudi en profunditat de la història dels mitjans de comunicació a Osona. Una història que podria afrontar-se de forma global o bé per a cadascun dels mitjans que han configurat la realitat mediàtica comarcal dels últims cinquanta anys, alguns d'ells amb prou protagonisme en la seva realitat concreta.

A grans trets, podríem dividir els mitjans en tres grans grups:

2. Manuel Parés Maicas defineix així el concepte de Comunicació de Massa: «Transmissió de significats culturals, dirigida a un gran públic. És feta a través dels anomenats mitjans de comunicació de massa (o mitjans d'informació), dels quals són formes típiques, la premsa, la ràdio, la televisió i la cinematografia. Aquests mitjans depenen molt sovint d'organitzacions públiques o privades –i també de persones individuals–, que assumeixen la informació com una tasca social però amb uns objectius determinats per raons econòmiques, ideològiques o primàriament informatives. Normalment també tenen la finalitat d'ésser mitjans de publicitat, per imperatius de finançament i de rendibilitat.» DDAA. *Gran Enciclopèdia Catalana*. 2a ed., 7a reimpr. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1994, v. 8, p. 33.

3. MCQUAIL, Denis. *Introducción a la teoría de la comunicación de masas*. Barcelona: Paidós, 1985, p. 21 (Paidós Comunicació; 18).

1. Mitjans generalistes d'àmbit comarcal. *Ausona* (1942-1998) i *El 9 Nou* (1978-), en premsa escrita, i *Ràdio Vic* (1948-), en ràdio, són els tres únics mitjans que abasten com a mínim la meitat del període estudiat. *La Marxa de Catalunya*, TVO i el diari electrònic *osona.com* són altres tres exemples significatius. En tant que són els que s'acosten més al model modern de mitjà de comunicació de massa seran els que centraran la major part d'aquest article, del qual per motius d'espai –però també pel seu àmbit temàtic o geogràfic reduït– quedaran pràcticament exclosos la resta.
2. Mitjans generalistes d'àmbit local. El conformen un ric i variat grup de revistes i emissores locals. En premsa escrita, els principals exponents es donen a Manlleu (*Manlleu*, 1941-1957; *Comarca*, 1956-1967; *Comarca Sindical de Manlleu*, 1967-1972; *Manlleu*, 1972-1977; *Manlleu-Publicació*, 1977-1996, i *El Ter*, 1996-), i Torelló (*Torelló*, 1954-), tot i que també poblacions com Roda de Ter o Centelles han tingut periòdic propi durant bona part del període. L'època de màxima eferescència es dona a la segona meitat dels anys setanta, quan amb l'adveniment de la democràcia diversos pobles creen la seva publicació.⁴ En ràdio, es dona un fenomen semblant, però supeditat als condicionants tècnics. Quan, el 1955, l'Estat clausura totes aquelles emissores que no pertanyen a la Falange i la seva organització juvenil, a Osona n'hi havia fins a nou que van haver de deixar d'emetre. Tot i que durant els anys seixanta i setanta algunes van reprendre l'emissió, va ser a partir de la dècada dels vuitanta que va estendre's el fenomen de les emissores municipals. Manlleu i Torelló –altra vegada–, però també Taradell o Roda, van ser alguns dels projectes més reeixits. Amb pocs anys de diferència, apareixerien les primeres emissores locals de televisió. Un fenomen, però, que no ha acabat de quallar a la comarca com ho havien fet abans la ràdio i la premsa local.
3. Premsa especialitzada. Hi entrarien des de publicacions que tot i tenint el seu origen a Osona van acabar abastant un àmbit nacional (*Cavall Fort*, 1961- , o *Oriflama*, 1961-1977, nascudes totes dues a l'empara del Bisbat de Vic), fins a d'altres d'un caràcter més cultural i restringit (*Ausa*, 1952- ; *Inquietud*, 1955-1966; *Clot*, 1974-1985, o *Reduccions*, 1977- , per citar-ne algunes de les més significatives).

A l'espera d'un estudi més global, ampli i documentat, centraré l'article en apuntar alguns dels trets que han marcat quatre dels mitjans –o grups de mitjans– més destacats a Osona en els últims cinquanta anys: l'*Ausona* predemocràtica; la primera i segona etapa de *Ràdio Vic*; *El 9 Nou*, i, finalment, els mitjans que van aparèixer darrere *El 9 Nou* a la recerca d'un forat en el panorama mediàtic comarcal (l'*Ausona* de l'etapa democràtica, *La Marxa de Catalunya*, TVO i la tercera

4. En el «Cens Provisional de la Premsa Comarcal» de 1979, elaborat a partir d'una investigació pròpia de Jaume Guillaumet, Osona ocupa el primer lloc de l'índex de difusió, amb 169 exemplars difosos per cada 1.000 habitants, seguida per la Garrotxa (151) i el Maresme (136). La mitjana de Catalunya estava en 59 exemplars. El 1981, en el cens elaborat amb motiu del I Congrés de Premsa Comarcal de Catalunya, Osona era la segona comarca amb més publicacions comarcals, amb 13 capçaleres, només per darrere del Maresme, amb 18. Cf. GUILLAMET, Jaume. *Op. cit.*

etapa de Ràdio Vic). Al final, apuntaré algunes explicacions de per què actualment la premsa escrita marca el ritme informatiu de la comarca, a diferència d'altres punts del país.

L'Ausona de la Falange

El 17 de gener de 1942, després de tres anys de silenci, Vic i Osona recuperaven la fórmula del setmanari comarcal, amb la capçalera d'*Ausona*, tot i que durant anys encara va ser un periòdic amb una vocació més local que comarcal. L'*Ausona*, com tota la premsa franquista, serà la veu del règim a Vic. L'adoctrinament de la població hi primarà per damunt de la informació. Ja al primer editorial s'hi apostava: *«En otros tiempos de libertad desenfrenada o libertinaje se abusó de la crónica: será un baldón para la historia del periodismo, el que hubiera publicaciones que explotaran el suceso como tal, por truculento y escandaloso que fuere, sin miramiento alguno a la ética o la moral; no toda curiosidad es sana: así tampoco es permitida toda clase de información y propaganda.»* És evident que l'editorialista, en parlar de «sucesos» no es refereix únicament a la crònica de successos pròpiament dita, sinònim de la moderna informació policial i judicial.

Dotze anys després, en el número 642, corresponent a l'1 de maig de 1954, l'*Ausona* entrevistava a Fernando Vázquez Prada, cap de la Delegación Provincial de Prensa y Propaganda del Movimiento, organisme del qual depenia el periòdic vigatà. Reprodueixo tres respostes de Vázquez Prada, prou il·lustratives del tipus de periodisme que propugnava:

«(...) —¿Cuál sería la fórmula que aconsejarías para hacer un buen periódico? —La fórmula es antigua y la vienen repitiendo todos los maestros: el periódico hay que hacerlo para una familia donde el padre lee la política, la madre la vida de sociedad, un hijo los deportes, otro la vida cultural y artística y la criada los sucesos. Si logramos hacer un periódico que interese a esta familia, interesará a todo el mundo.

(...) —¿El periódico es fin o medio?

—Como sabrás, la prensa en general se divide en dos grandes sectores: la ideológica y la de empresa. La primera es la movida por un ideal; la otra, por un interés material. La prensa diaria comete una infamia si se encasilla en esta última; gracias a Dios, hoy en España, la prensa —grande y pequeña—, se mueve regida por los sacrosantos ideales de los que cayeron por Dios y por la Patria. Así concebidas las cosas, la prensa española es entendida como medio. Medio para llegar al bienestar material y espiritual de la Patria; para conseguir la meta que se ha propuesto nuestra Revolución Nacional Sindicalista, y en definitiva, para conquistar la primacía espiritual de España, en el mundo de los valores eternos.

(...) —¿Podrías resumir nuestra misión en una sola idea?

—No perdáis de vista jamás la meta política a la que apuntáis. Recordad que no basta el articulito de fondo sobre este tema, y tened presente que incluso en la última gacetilla debe gravitar el espíritu de nuestras Doctrinas.»

AUSONA

PERIODIC PER LA DELEGACIÓ LOCAL DE PREMSA I PROPAGANDA DE F. K. T. I DE LUTJ U N. N.

Año I Edició: Plaza Mayor, 18 Tèl. 8 Adreça: Plaça Major, 18 Vich, dia 17 de gener de 1942 Núm 1

EDITORIAL

... duro es el enemigo, y muy duro es también el gobierno ruso; pero no importa: más dura es mi raza...
MUÑOZ GRANDE.

Crónica internacional

La guerra sigue teniendo un carácter de calma en Europa, ya que no se le pueden conceder una importancia excesiva a los esfuerzos desesperados de los comunistas para conseguir algunas ventajas al costado de la reafirmación de lazos heréticos por los rusos del Bloch y de la retirada de grandes contingentes, ordenada por Hitler, para preservar al mayor número posible de sus soldados de los rigores del frente ruso. No puede considerarse al fin, como un hecho destacable únicamente para los alemanes y dada el modo de desarrollar actualmente las guerras modernas es más que probable que los rusos sufran un mayor grado de éxito. El atacante rechazado se tiene que ver fuertemente en el trance de tener que abandonar heridos en el rigor de los combates. Pero sabemos muy bien que Stalin juega sin escrúpulos con la vida de sus soldados y que estos desmoronados por largos años de educación comunista, se ven con alegría que los rusos los momentos de su liberación, carecen del espíritu necesario para derrotar de una vez y por la victoria al régimen rojo de marxismo y

... y que se debe contar para mucho tiempo con un revés.

En Asia siguen los japoneses ampliando su campo de acción con nuestros desmoronados. A la obscura Corea Singapur y Filipinas añaden la democracia contra los heridos holandeses. Los soldados japoneses amplían sus conquistas en Borneo y desmoronaron en las Calles. Hasta ahora han amarrado la victoria a sus banderos y los dellos de sus propósitos por después.

Ayuntamiento

Señala el día 30 de enero de 1942

Se acordó celebrar la conmemoración de la feliz liberación de la Ciudad por las Gloriosas Tropas Nacionales, acordadas por el Generalísimo Franco, durante los días 1 y 2 del próximo mes de Febrero, baste intervención de la referida liberación.

La presidencia asistió al Comisario, que había quedado director de concreto almorzar por una Comisión municipal gestora para la provisión de agua potable a la Ciudad

La guerra es, hoy como ayer, una fuerza social y cívica de primer orden. Para muchos constituye una su única formación post-escuela. Llegado en alas del período la vida, la paciencia, persiste en todas partes, arrojando a la nada, por su carácter de permanencia, a todas horas considerable. No conocemos hoy un individuo, una ciudad en su vida completamente indiferente a todo lo que a su alrededor pasa. Como el orden comunista, hoy más que nunca, el individuo depende de la comunidad, así y aún más en el orden social. Es evidente que una fuerza tan poderosa como la guerra debe ser regida y orientada. Dejamos expuestas en estos días aquellas cosas que los periódicos eran instrumento de siempre, sus debilidades y que bajo el pretexto de formar la opinión pública al modo fascista fueran desmoronadas.

La guerra ha de servir a un nivel elevado y noble. Ha de hacer labor constructiva. Malhechores del bien público se ha llamado a los que por

Portada del número 1 de l'*Ausona*, del 17 de gener de 1942. Ja a l'editorial, que ocupava tota la portada, s'avançava que «Una fuerza tan poderosa como la prensa debe ser regida y orientada». Era un presagi de l'estil que marcaria aquesta publicació falangista durant quaranta anys.

M'he estès expressament en la reproducció d'aquesta entrevista ja que resumeix millor que cap altre comentari el que va ser l'*Ausona* durant gairebé quaranta anys. Ja en aquell primer editorial de 1942 s'afirmava que «es evidente que una fuerza tan poderosa como la prensa debe ser regida y orientada». Regida i orientada fins a l'*última gacetilla*», com recomanava Vázquez Prada el 1954.

L'*Ausona* no es descuidarà cap any, durant quatre dècades, de commemorar des del Dia de la Liberación de Vic o el de l'Alzamiento, fins al de la mort de Primo de Rivera o el Día de los Caídos, passant pel Día de la Victoria, el Día del Caudillo, el Día de la Buena Prensa, el Día del Papa, el Día del Aprendiz i una infinitat de *Días*, tots ells d'acord amb l'*«espíritu de nuestras Doctrinas»* de què feia gala Vázquez Prada. Tot això, però, combinat sàviament amb un vigatanisme exacerbant que donava al periòdic el toc de distinció i localisme adequat.

Al número 62, de 18 de gener de 1947, amb motiu del cinquè aniversari de la publicació, Ramon Febrer Musach, tercer director d'*Ausona*, sota el títol «El amor a Vich seguirá siendo escogido norte de nuestro afanes», destaca el profund vigatanisme del periòdic, en contraposició a aquella «prensa opaca, enfermiza, con su cizaña sembrada, espetando contra lo respetuoso, lograron cincelar espíritus atormentados que, al desbordarse en contingentes, intentaron arrastrar

consigo hasta lo más íntimamente resguardado». Els interessos de Vic i del règim es presentaven com a coincidents. Durant dècades aquesta simbiosi va permetre a l'*Ausona* fer la viu-viu sense necessitat de presentar ni una sola línia de text crítica, ni amb la més mínima insinuació crítica, ni que fos a l'Administració municipal, que en altres comarques va tenir una certa indulgència.⁵

De fet, la direcció del setmanari recaurà durant anys en la primera autoritat del règim a Vic. És el cas de Joan Duran, que el 1944 va succeir el primer director, Guillem Serra; o de José María Costa Velasco, que el 1948 va substituir Ramon Febrer. Malgrat tot, a partir de la seva segona dècada de vida, ja sota la direcció de Josep M. Font Espina, l'*Ausona* anirà incorporant continguts més informatius, amb l'aparició d'uns primers i tímids reportatges de fons o la secció esportiva de la contraportada, que complementaran les gasetilles i articles d'opinió de què s'havia nodrit quasi exclusivament durant els anys quaranta; aquesta línia s'anirà consolidant més endavant, ja a la dècada dels seixanta, amb Lluís Serra Sala a la direcció.

Durant la dècada dels seixanta, de fet, l'*Ausona* de la Falange assoliria el seu nivell més alt de popularitat. A principis de 1961, s'informava que 3.000 famílies osonenques l'adquirien setmanalment. A mesura que avançava la dècada es van anar diversificant els continguts i es van crear noves seccions, com la innovadora «Musical Ausona» d'Àlex Bruguera. La paginació va passar de 8 a 12 pàgines i la fotografia era cada vegada més habitual a la portada.

La dècada següent, en canvi, és la de la decadència del setmanari, que no va saber captar a temps els aires de canvi que es respiraven al país. Malgrat anar incorporant cada vegada més textos en català, les advocacions franquistes van continuar fins i tot fins més enllà de la mort del dictador. Mentrestant, els continguts merament informatius continuaven, trenta anys després, marcats per la teoria que no tot és notícia. Ni tan sols les bones notícies, com va poder ser per a Vic, per posar un exemple significatiu, el premi de la Grossa de Nadal de 1972. A l'edició de la setmana següent només s'informava de l'esdeveniment en una gasetilla de la pàgina 2. A portada, els titulars eren els següents: «Importante reunión de trabajo de los Jefes Locales del Movimiento»; «Se celebró la Jornada Nacional de la Joven Cámara», i «Inauguración de una reforma turística» [referint-se a les reixes del claustre de la Catedral]. I si no es variava gran cosa en la forma, en el fons tampoc: la portada del 31 de gener de 1976, amb Franco ja mort, continuava sent el recordatori dels 37 anys de la «Liberación de Vich». El juliol del mateix any, l'única referència a la Marxa per la Llibertat que va passar per Vic era la de la detenció de dues noies per col·locar una pancarta. Pel novembre, tornarà a obrir-se la portada amb el primer aniversari de la mort de Franco.

L'agonia de l'*Ausona* de tota la vida es perllongaria durant quatre anys més. A partir del maig de 1977, el setmanari passa a ser propietat de la família Campà, que ja l'havia imprès, i havia acollit la redacció en el seu establiment del número 1 del carrer Verdaguer. Sota la direcció de Juan Segura Palomares, la numeració

5. Jaume Guillalet exposa alguns casos més oberturistes a GUILLAMET, Jaume. *Op. cit.*, p. 79-95.

torna a començar pel número 1. Hi haurà, però, poca renovació. Tot i deixar-se de commemorar les efemèrides franquistes i saludar-se amb entusiasme les fites de la tot just estrenada autonomia catalana, els editorials continuen amarats d'una sospitosa ambigüitat. En aquest sentit, és significativa l'edició del 19 de novembre de 1977, encapçalada per una gran foto del rei Joan Carles a portada, acompanyada d'un article bona part del qual és una reproducció d'un altre de Luis María Ansón a *La Vanguardia*. En aquell mateix número, de l'explosió de gas de Vic només se n'informava amb un peu de foto, sense entrar en detalls. Continuava havent-hi informacions en les quals valia més no estendre's.

Tot i que el català cada vegada hi és més present –excepte a la secció d'«Esports», que es continua escrivint exclusivament en castellà–, els articles escrits des de l'Opus Dei o la dreta més reaccionària continuen omplint la secció d'«Opinió». De fet, l'aparició, el març de 1978, d'*El 9 Nou*, acabarà d'arreglar la vetusta publicació a la dreta de l'espectre mediàtic osonenc.⁶ En les primeres eleccions municipals democràtiques, l'abril de 1979, els articles en castellà de Segura Palomares són d'un mal perdre impressionant. Any rere any, fins a la refundació de l'*Ausona*, el 1981, el periòdic s'aniria allunyant d'una realitat que, de fet, ja mai no havia copsat gaire de prop.

Com a mostra, l'escassíssim seguiment que va fer-se de la moguda antiurani, liderada mediàticament a Osona des d'*El 9 Nou*. Després de fer, durant mesos, només dues referències breus al tema, el 16 de juny de 1979 s'editorialitzava: «No entrem en polèmica. I no per un esperit d'asèpsia, de neutralisme que no compromet, sinó perquè les raons d'una i altra banda tenen un pes específic massa considerable com per a desestimar qualsevol argument. La nostra funció no és arbitral, sinó informativa.» La vella teoria del primer editorial s'havia capgirat com per art de màgia. Però la societat, «la gent» que en diu McQuail, ja passava a un altre capítol.

Ràdio Vic

En la història de la ràdio a Vic hi intervenen els quatre factors determinants en el desenvolupament dels mitjans de comunicació que definia Dennis McQuail: la tecnologia i la situació política, especialment, però també les necessitats del moment i el que ell anomena la gent. La tecnologia i la situació política en les dues primeres etapes de la seva història (de 1948 a 1968, i de 1972 a 1988); les necessitats del moment, en bona part, a partir de 1988, quan Joan Orriols compra l'emis-

6. El 26 d'agost de 1978 es responia a la portada una carta de dinou línies apareguda a la secció de «Bústia» d'*El 9 Nou* en què es criticava que el corresponsal de l'*Ausona* a l'Esquirol fos el rector del poble. El text no té desperdici: «*Con verdadero asombro hemos releído una y otra vez el párrafo y, por más que tratamos de buscarle otra intención, no encontramos más que ésta sorprendente, que para la otra publicación comarcal, que nosotros venimos respetando des el primer día, sólo es posible la democracia sin religión y con pornografía. Relean, releen con calma el párrafo en cuestión. Y si afilan más podrán deducir, incluso, que todas las hojas dominicales son, para el periódico en cuestión, antidemocráticas.*» A la portada d'aquella mateixa edició, Juan Segura Palomares titulava el seu article «El Vaticano, eje de nuestra civilización».

sora i, davant d'una societat ja molt desmobilitzada políticament, la converteix en una radiofórmula musical. I finalment, la gent, el 2001, quan una campanya ciutadana va forçar un canvi de programació pel fet que s'hi emetia el principal programa en castellà, *Protagonistas*, del popular locutor i empresari Luis del Olmo.

La ràdio va arribar a Vic el 1948, amb motiu del centenari de la mort de Jaume Balmes. La Direcció General de Radiodifusió va autoritzar excepcionalment l'emissora mentre duressin els actes balmesians. I no sense problemes. De fet, el permís definitiu va arribar el 24 de juny, ja a les envistes dels actes commemoratius, i gràcies a la intercessió del bisbe Joan Perelló. De fet, la titularitat de l'emissora, Radio Vich-Emissora Balmes, quedava en mans de la Comissió del Patronat del Centenari presidida pel bisbe Perelló. El 3 d'agost de 1948, però, els vigatans Joan Girbau i Pere Rosanes sol·licitaven a l'alcalde Joan Puigcerver la cessió de l'autorització d'instal·lació de l'emissora per un termini de vint anys.

Sigui pel que sigui, el fet és que se'n van sortir i, en la sessió del 7 de gener de 1949, la Junta Local del Centenari va encarregar oficialment la construcció, muntatge i funcionament de Radio Vich-Emissora Balmes a Girbau i Rosanes, a qui reconeixen la propietat dels equips de l'emissora. El 2 de febrer de 1949, coincidint amb el desè aniversari de l'entrada a Vic de l'exèrcit de Franco, s'inauguraven oficialment els nous estudis. Radio Vich-EB aconsegueix en poc temps una excel·lent acollida popular i es fa un forat en la societat vigatana, en bona part gràcies a diverses campanyes populars de beneficència que s'emprenen des de l'emissora.

El 1952, però, neix Radio Ausona-Emissora Comarcal del Movimiento, una de les *estaciones escuela* que des del Frente de Juventudes de la Falange es promouien des de 1947 en diferents ciutats espanyoles. Ubicada inicialment als locals del col·legi Sant Miquel dels Sants, a partir de 1953 es trasllada al carrer Sant Antoni, a tocar d'on ja hi havia els estudis de Radio Vich-EB. El 1955, l'emissora s'integrarà a la Red de Emisoras del Movimiento (REM). El 27 de juliol d'aquell mateix any va morir el bisbe Perelló, principal valedor de Radio Vich-EB. Sense el seu suport, en pocs dies Radio Vich-EB era inclosa en un grup d'emissores locals d'Osona que eren clausurades per la Direcció General de Radiodifusió. Nou d'aquestes emissores, entre elles Radio Vich-EB, estaven vinculades a l'Església. El 30 d'agost l'emissora era clausurada. Els intents des de l'Església perquè se n'autoritzés la reobertura van ser debades.

Així, a finals de 1955 la nova Radio Vich-ECM acabava copant el monopoli radiofònic no només a la ciutat, sinó també a la comarca, on s'havien anat silenciant totes aquelles emissores locals que no estaven directament vinculades al Movimiento. En el cas de la ràdio, però, encara per damunt del factor polític, un altre factor va acabar condicionant encara més la història, el tecnològic. L'embranchada que havien pres les emissores locals havia fet que l'espai radioelèctric s'hagués anat quedant saturat. El 1958, un decret del Ministeri d'Informació i Turisme obligava a passar la majoria de petites estacions locals d'Ona Mitjana (OM) a Freqüència Modulada (FM) en el termini de cinc anys. El decret va ser demolidor per a Radio Vich, ja que a Osona pràcticament no hi havia aparells de FM. Així, acabat el període de transició, el 1963 Radio Vich passava a emetre per FM. L'emissora entrarà en franca decadència fins al seu tancament, el 1968.

El gener de 1969 mateix, Ramon Bellafont, corresponsal de diversos mitjans de comunicació barcelonins i col·laborador de Radio Ausona-ECM des de 1957, va adquirir els equips de l'antiga emissora i va començar els tràmits per reobrir-la. Després de tres anys d'anades i vingudes a Madrid, i d'una intensíssima campanya de promoció de la FM a Vic i comarca, fins i tot amb visites casa per casa i amb la complicitat d'alguns establiments comercials, el 1972 l'emissora tornava a emetre. Bellafont va dirigir l'emissora durant setze anys més, abans de vendre-la, el 1988, a un grup d'empresaris liderat per Joan Orriols. Aquest, al seu torn, la vendria el 1999 al grup Planeta, que a finals de 2000 en va encarregar la gestió a Onda Rambla, propietat de Luis del Olmo.

El 9 Nou

Miquel Codina, actual president del Consell d'Administració de Premsa d'Osona S.A., empresa editora d'*El 9 Nou*, situa al març de 1971, al Casal d'Acció Catòlica del carrer Sant Just de Vic, la primera reunió en què es posa sobre la taula un projecte per fer un setmanari comarcal, alternatiu a la uniformitat informativa de l'*Ausona* del règim, per una part, i al centralisme dels grans diaris barcelonins, per una altra. «Mal comptats som una dotzena. Hi ha molt radicalisme ideològic i poc consens estratègic», recorda Miquel Codina en un article amb motiu dels vint-i-tres anys d'*El 9 Nou*.⁷ Un gabinet de Barcelona havia fet un projecte pressupostat en 832.541 pessetes per a la inversió inicial i per poder aguantar els sis mesos de prova sense ingressos. El projecte era per a un setmanari de vuit pàgines que havia de sortir els dilluns a la tarda i que aspirava a tirar 3.000 exemplars. «A tots ens surt fum del cap», recorda Codina.

Malgrat tot, les reunions continuen. Sectors amplis insatsfets amb la situació del moment –tant la política com la mediàtica– es troben de forma irregular durant cinc anys, i més periòdicament a partir de la que, al cap dels anys, s'ha considerat la primera reunió formal del futur *El 9 Nou*. Va ser el 9 de gener de 1976, als locals de l'Associació d'Homes d'Empresa. Hi van assistir, segons consta en l'acta d'aquella primera reunió, Xavier Ylla-Català, Josep Coromina, Ferran Font, Josep Ylla, Ramon Orriols, Jordi Puig, Joan Vila, Ramon Sirera, Lluís de Planell, Ramon Ballaró, Eusebi Coromina, Vicenç Lozano, Josep Romeu i Josep Masoliver.

Els dos anys que van seguir a aquella primera reunió van ser els de la conformació del producte que havia de néixer el 3 de març de 1978. No només el periòdic en si, sinó també l'empresa Premsa d'Osona S.A., un dels puntals del posterior èxit d'*El 9 Nou*. Va iniciar-se una campanya de venda de talonaris d'entre 10.000 i 100.000 pessetes, amb accions de 1.000 pessetes cadascuna. A finals de 1976, al compte corrent de la futura Premsa d'Osona S.A. hi havia 700.000 pessetes, cada vegada més a prop del capital inicial fixat en 1.600.000. Paral·lelament a la definició del model periòdic, es buscava un nom a la publicació. Descartats diversos

7. L'article i una explicació detallada d'aquell primer projecte poden trobar-se a: CODINA, Miquel. «En el XXIII aniversari d'EL 9 NOU». *El 9 Nou* [Vic], núm. 2.071 (2 març 2001), p. 3.

noms per problemes de registre (*La Plana*, que ja existia a Castelló, o *La Garba*, que a Madrid van considerar que s'assemblava massa a *Garbo*), una ajustada votació per telèfon entre els fundadors va decantar-se per *El Nou* per davant de *L'Esclatxa*. A última hora s'hi va afegir el número 9 de color vermell al mig de la capçalera, per donar-li més força.

El 5 de gener de 1978 arribava el permís i el 3 de març es repartia gratuïtament el número 0 d'*El 9 Nou* per tota la comarca. Miquel Codina fa en l'article esmentat una relació de la pluralitat que hi ha entre els 130 accionistes inicials: «Les forces polítiques i socials estan bastant representades. La Democràcia Cristiana: Antoni Bayés, Lluís Aliberch; Convergència: Candi Espona, Pere Girbau, Joaquim Onyós; Socialisme (Raventós): Ferran Font, Ramon Roca, Xavier Tobajas; Socialisme (Reagrupament): Miquel Codina, Josep Ylla-Català; PSUC: Manel Anglada, Joaquim Capdevila; Entitats: Patronat d'Estudis Osonencs, Club Patí Vic, Sadei, Club Tennis Vic.»

«Al do del consens hi cal afegir el do de l'oportunitat», analitza Miquel Codina en el mateix article esmentat abans. En el context de 1978, «l'aparició d'*El 9 Nou* va ser com una alenada d'aire fresc», recordava, amb motiu dels vint anys del periòdic, Jordi Molet, que l'ha dirigit des de 1983.⁸ Molet hi defineix a la perfecció les claus de l'èxit del nou periòdic: «*El 9 Nou* va saber oferir als seus lectors un periodisme desacomplexat i fresc que pretenia traspasar els murs de silenci que les classes dominants havien aixecat durant el franquisme. Algunes informacions dels primers anys varen sorprendre, perquè no hi havia costum que les notícies produïdes a Osona tinguessin un tractament tan detallat com el que oferia aquest periòdic. Fins aleshores es passava de puntetes sobre els successos, la política municipal, les fallides i les suspensions de pagaments, els problemes socials, etc. Només el boca a orella permetia que circulessin informacions compromeses. En canvi, amb l'aparició d'*El 9 Nou* es va trencar aquesta dinàmica i es va començar a donar tractament informatiu a totes les notícies, les bones i les dolentes.»

Ferran Font, que en va ser el segon director (de novembre de 1979 a març de 1981), tot i que des del març de 1978 n'era el director *de facto*, mentre Ramon Serra ho era oficialment, afegeix a les circumstàncies del moment el factor empresarial: «Des del començament ens vam plantejar el periòdic com una empresa, i una empresa ha de donar rendiments, i vam adoptar una estructura empresarial.»⁹ Ferran Font, però, no s'està d'analitzar l'impacte que va causar en la societat osonenca un producte innovador com *El 9 Nou*: «Vam fer un tractament de la notícia seriós, malgrat que al principi se'ns titllés, potser, de sensacionalistes o d'escandalosos. Això ho portava també el fet que aleshores van passar una sèrie de fets que eren sensacionalistes i escandalosos, i que a l'hora de tractar-los s'havien de tractar com a tals, com el cas Toneu o els aniversaris de l'explosió de gas de Vic.»

8. MOLET, Jordi. «De petit setmanari a periòdic per edicions». *El 9 Nou* [Vic], núm. 1.778 (6 març 1998), p. 7.

9. BONAFACIA, Manuel. «Tres ex-directors, tres, té EL 9 NOU». *El 9 Nou* [Vic], núm. 500 (10 desembre 1984), p. 10.

Reunió del Consell de Redacció d'*El 9 Nou*, el febrer de 1978, pocs dies abans de l'aparició del número 1. D'esquerra a dreta: Lluís de Planell, Ferran Font (segon director), Ramon Serra (primer director), Miquel Macià, Xevi Ylla, Carles Molist, Jaume Collell (tercer director) i Josep Masoliver. (Foto Jordi Puig)

Sobre l'evolució posterior de l'estil periodístic d'*El 9 Nou*, és interessant la reflexió que feia al número 500 Jaume Collell, que va dirigir-lo entre març de 1981 i setembre de 1983, i que podria ser ben vàlida encara avui dia: «De vegades es diu que *El 9 Nou* ja no té tanta grapa, que ja no és tan agosarat com abans. No és pas cert. El que passa és que quan va començar a sortir es deien coses que mai no s'havien dit, que no eren habituals. Ara, gairebé sis anys després, ja no fa tanta por que es parli de segons què, perquè ja hem parlat gairebé de tot i no sorprèn que determinades coses apareguin a les planes d'un periòdic. Més que canviar la publicació, crec que ha canviat la gent.»¹⁰

M'he estès expressament en l'anàlisi dels primers temps d'*El 9 Nou* ja que és aleshores quan se sembren les llavors del model periodístic que se seguirà i que serà, junt amb la independència de qualsevol mena de poder, la clau de l'èxit de la publicació. Ja durant els tres primers anys, abans de la primera expansió al Ripollès i la conversió del setmanari en bisetmanari, és quan es passa dels 3.000 exemplars inicials a més de 10.000, doblant els 5.000 que s'havien marcat com a objectiu en el millor dels casos. Jordi Molet divideix la història d'*El 9 Nou* en tres grans etapes.¹¹ Una primera, de 1978 a 1982, «l'etapa de la il·lusió, de l'arren-

10. BONAFACIA, Manuel. *Op. cit.*, p. 11.

11. MOLET, Jordi. «De petit setmanari...». *Op. cit.*, p. 7.

cada, del creixement inicial». Una segona, de 1983 a 1988, «l'etapa menys vistosa de cara a l'exterior, però probablement una de les més importants, la de la professionalització». Va ser, de fet, amb l'entrada de Jordi Molet a la direcció que el periòdic, primer, i l'empresa després, van assentar definitivament les bases en les quals van sustentar la seva consolidació, primer, i la seva expansió, després, a través de la qual s'entra en una tercera fase, que comença el 1989 i que encara no s'ha donat per culminada: la de l'expansió, primer al Vallès Oriental (1989) i després al Vallès Occidental (1994), i l'entrada en nous canals de comunicació, com el de la televisió.

Al cap de trenta anys d'aquella reunió al Casal d'Acció Catòlica, aquell primer projecte al qual es remetia Miquel Codina ha quedat en una anècdota. Com recordava ell mateix en l'article esmentat anteriorment: «Els 3.000 exemplars per setmana s'han convertit en 55.000 (30.000 al Vallès). Les 8 pàgines previstes han saltat a 60 i a 80 i a 100 segons les edicions. La plantilla no és de 3 persones [com preveia aquell projecte de 1971] sinó de 100, i la massa salarial prevista ha passat de 36.495 ptes. a 25 milions mensuals. El milió dues-centes mil ptes. d'ingressos publicitaris previst per al 1971 s'ha transformat en 475 milions l'any 2000.» L'última junta d'accionistes de Premsa d'Osona S.A. va aprovar els resultats de 2001 amb una facturació de 792 milions de pessetes.

Plantar cara a *El 9 Nou*

«És probable que si no s'haguessin malaguanyat tantes forces en divisions i aventures mancades de fonaments sòlids, el periodisme osonenc hauria pogut gaudir d'una projecció molt més destacada arreu del país. I de portes endins, s'hauria pogut planejar amb més tranquil·litat i solidesa la transformació d'*El 9 Nou* d'un bisetmanari en un diari.»¹² Qui això escriu és Miquel Macià, periodista vigatà, coneixedor de primera mà del que s'ha viscut els últims trenta anys al món dels mitjans de comunicació osonencs. No per res va formar part, el 1978, de l'equip fundacional d'*El 9 Nou*; a partir de 1981, de l'equip directiu de la nova *Ausona*, i el 1989 va ser un dels fundadors –i director fins el 1995– de *La Marxa de Catalunya*. Actualment dirigeix el diari electrònic *osona.com*, la primera i principal pàgina web informativa de les que s'han implantat a la comarca.

Les divisions i aventures a què es refereix Macià tenen el seu origen a finals de 1980, quan des de Convergència i Unió es decideix «plantar cara» a *El 9 Nou*, en una expressió encunyada pel propi Macià.¹³ El 1979, Convergència havia guanyat les primeres eleccions municipals democràtiques a Vic, i el 1980, les primeres autònòmiques. En canvi, l'aparell del partit a Vic no se sentia prou ben reflectit a les pàgines d'*El 9 Nou*. A principis de 1981, es constituïa Promocions Informatives d'Osona S.A. (Proinosa), formada per uns 80 accionistes «elegits entre la més

12. MACIÀ, Miquel. *La Catalunya Catalana: Vic i el seu entorn: política, cultura i negocis*. Barcelona: Flor del Vent Edicions, 1998, p. 121.

13. MACIÀ, Miquel. *Op. cit.*, p. 115-121.

estricta ortodòxia de Convergència i Unió, amb algun afegit d'elements de la burgesia terratinent tradicional i de la indústria vigatana», recorda Macià. L'objectiu el defineix ell mateix: «Dotar la comarca d'un setmanari de perfil centrista i nacionalista, respectuós amb la religió i les tradicions, que trenqui el monopoli d'*El 9 Nou*.»

No ho van aconseguir. El setmanari en qüestió era l'*Ausona* refundada. Proinosa va adquirir la capçalera a la família Campà, i va posar al capdavant del projecte Enric Castellnou, futur diputat i home fort de Convergència a Osona. L'*Ausona* de Convergència no va arribar a fer perillar el lideratge, ni en difusió ni en influència, d'*El 9 Nou* que, dirigit amb intel·ligència i mesura des de 1983 per Jordi Molet, més que debilitar-se, assentava les seves bases de cara a futures expansions.

La greu crisi que va patir Convergència a Vic l'any 1987, que va culminar amb el relleu de Ramon Montaña per Pere Girbau a l'alcaldia, també va afectar de rebot l'*Ausona*. De fet, les tensions viscudes en el mateix si del consell d'administració de Proinosa durant el setge al qual va sotmetre el seu propi partit a l'excalcalde van culminar amb l'intent d'un grup d'accionistes liderat per Joan Orriols de fer-se amb el poder absolut a l'empresa i el setmanari. El 1988, Orriols havia comprat Ràdio Vic a Ramon Bellafont i, juntament amb Publicitat Montseny, havia creat *Reclam*, el primer setmanari gratuït d'Osona. L'estiu d'aquell mateix any, ell i homes de la seva confiança van plantejar una ampliació de capital a Proinosa amb la idea d'accedir-hi i acabar controlant més del 50% de la societat. Però el que pel juny es donava com un fet, en tornar de vacances s'havia frustrat. El 31 d'agost es tancava el període d'ampliació de capital, que van acabar subscriuint una quarantena d'accionistes.¹⁴ Durant l'estiu, gent de Convergència que no veia clar que l'*Ausona* quedés en mans del grup d'Orriols, per una banda, i una part de la redacció, per l'altra, s'havien mogut i l'ampliació no havia servit per a res.

L'any 1989 veuria néixer *La Marxa de Catalunya*, el nou projecte periodístic del grup de Joan Orriols, a qui *El 9 Nou* ja qualificava d'«un Berlusconi a l'osonenca».¹⁵ Mentrestant, l'octubre de 1988, Omnium Cultural havia engegat TVO, la primera televisió comarcal, que gestionaria empresarialment –dintre el que permetia la alegalitat en què es movien i, de fet, continuen movent-se en certa manera encara ara les televisions locals– l'empresa Tècniques Videogràfiques d'Osona S.L., de Miquel Cumeras. El febrer de 1994, però, la gestió passava a mans de Produccions de la Llum S.L. Els nous homes forts de TVO passaven a ser Joan Orriols, novament, ara amb Pere Monells, Joan Puig i Sebastià Raurell.

L'aparició d'un tercer periòdic a Osona va representar l'estocada final per a l'*Ausona*. L'estiu de 1991, amb Proinosa que es trobava a les portes d'una suspensió de pagaments, Prensas Ibérica, un dels grups líders en premsa regional espanyola, adquiria gairebé el cent per cent de les accions. El que semblava que havia

14. MOLET, Jordi. «Dimiteix el president de l'*Ausona* per fer un nou setmanari a Vic». *El 9 Nou* [Vic], núm. 895 (17 febrer 1989), p. 7.

15. *Ibidem*.

de ser una revitalització del setmanari no va ser més que un ajornament del seu tancament definitiu, que es produiria el 1998, després de fer diverses provatures, com la conversió en bisetmanari, trisetmanari i format revista, fins al punt de canviar-li el nom, el 1997, pel de *La Revista d'Osona*.

Prensa Ibérica va ser el primer grup forani que entrava al món mediàtic osonenc des dels vells temps de la Falange. No ha estat pas l'últim, però, fins al moment. A mitjans de 1999, Joan Orriols venia Ràdio Vic al grup Planeta. De fet, el mateix Orriols, durant la segona part de la dècada dels noranta, s'havia anat desprenent de la majoria de la seva participació en mitjans de comunicació. Excepte Ràdio Vic, cap d'ells no havia representat un negoci massa segur. Els seus socis a TVO i *La Marxa*, de fet, s'acabarien venent les seves accions, l'abril d'aquest 2002, al grup editorial 100 por 100, de Tarragona, de Jacint Romeu, empresari també estretament vinculat a Convergència.

L'operació amb Jacint Romeu, de pas, frustrava l'enèsim intent de Premsa d'Osona S.A. de fer-se amb un mitjà informatiu comarcal a Osona més enllà d'*El 9 Nou*. No havien prosperat ni les negociacions, primer, amb Ramon Bellafont, per Ràdio Vic, ni després amb Pere Monells, per TVO, com tampoc la presentació de projectes sòlids en successius concursos de concessió d'emissores de ràdio. L'últim d'aquests, el de la segona freqüència de ràdio a Vic, el 1999, es decidia a favor d'Ona Catalana, un altre grup proper al partit que ha governat la Generalitat des de 1980.

El 9 Nou, a la seva edició del 3 de maig de 2002, es permetia titular: «*El 9 Nou* queda com l'únic mitjà amb majoria accionarial osonenca». Al cap de dues dècades de la primera incursió de Convergència de Vic en el món dels mitjans de comunicació, el resultat del cúmul de divisions i aventures a què es referia Miquel Macià han estat dues emissores de ràdio en mans d'Ona Catalana i el grup Planeta associat amb Luis del Olmo, i *La Marxa* i TVO, d'un grup editorial de Tarragona. Això sí, tots ells ben vistos des del Palau de la Generalitat. Lligat i ben lligat.

Un sistema informatiu local incomplet

El món mediàtic osonenc ha estat condicionat en els últims cinquanta anys, especialment, per factors tecnològics i polítics. En la primera part del període, especialment polítics, però també tècnics. La Falange, a través de l'*Ausona*, fins més enllà de la mort de Franco, i de Radio Vich, fins el 1968 va tenir el monopoli sobre els grans mitjans d'informació de la comarca. Precisament va ser un condicionant tècnic –el pas de l'OM a l'FM– el factor decisiu en el tancament temporal de Radio Vich.

L'escàs pes demogràfic de la comarca i la relativa llunyania de la gran metròpoli van permetre a Ràdio Vic durant anys ser pràcticament l'única emissora d'FM que se sintonitzava amb correcció a Osona. Aquest factor, però, no es va saber aprofitar –en l'època Bellafont, però tampoc anys després en l'època Orriols– per oferir uns continguts de servei a la comarca a l'estil del que faria la premsa escrita a partir de l'aparició d'*El 9 Nou*. L'interès comercial va prevaler per damunt de l'informatiu i social.

Això explicaria, en part, el retard actual d'Osona respecte d'altres comarques amb un sistema comunicatiu més complet. De fet, el sistema informatiu local complet que Jaume Guillaumet considerava vàlid encara per abans de la Guerra Civil, però també per a principis dels vuitanta, no ho seria ara, al cap de vint anys. Un sistema informatiu local complet hauria d'incloure, com a mínim, una o dues capçaleres professionalitzades en premsa escrita –si fos possible diaris–, i una emissora de ràdio i una de televisió amb continguts generalistes. Osona, i més concretament Vic, compta amb el primer dels requisits, tot i no haver pogut recuperar encara el diari i haver-se de conformar amb un dels bisetmanaris de referència en la premsa comarcal catalana.

En el camp audiovisual, però, la comarca porta un retard d'anys. Tot i aproximar-s'hi, ni Ona Osona ni Ràdio Vic aconsegueixen el paper propi d'una emissora local al servei de la comunitat, sinó que són més aviat un repetidor de dues cadenes de Barcelona, amb desconexions puntuals. Pel que fa a TVO, tot i havent millorat en els últims anys, la migradesa de mitjans l'ha convertit més en un canal comercial amb continguts informatius i culturals intercalats que res més, sense arribar a tenir fins al moment ni la influència ni la immediatesa que serien exigibles a una emissora de televisió local.

En aquesta segona part del període, però, no només els condicionants tècnics –i legals, en el cas de les televisions– expliquen la situació actual. Novament, la política hi ha tingut un paper força destacat. Per activa o per passiva. Per activa per l'excés d'intervencionisme de CiU, que ha governat la Generalitat des de 1980, a l'hora d'engegar nous projectes. Sigui impulsant-ne de nous en premsa escrita –amb successives escissions que han impedit que cap d'ells acabés aconseguint l'objectiu inicial d'eclipsar *El 9 Nou*–, sigui impedit a l'empresa editora d'aquest bisetmanari la creació d'un grup multimèdia que li hagués permès entrar en el món audiovisual osonenc. Per passiva, especialment en el cas de Vic, davant el poc –o inexistent, de fet– entusiasme de l'Ajuntament –governat per la mateixa formació política– a l'hora d'impulsar una ràdio i una televisió municipals que donessin el servei públic que la iniciativa privada no ha donat.

De cara al futur, serà interessant comprovar fins a quin punt els capitalistes de fora que han apostat pels mitjans d'informació osonencs estan disposats a jugar fort per ells i, així, tendir a envigorir aquest sistema d'informació local incomplet. Serà interessant comprovar l'evolució d'*El 9 Nou*, líder indiscutible a nivell local però en un món cada vegada més global, on l'encert en les aliances amb mitjans de fora serà cada vegada més decisiu. I, finalment, i en aquest cas no només dependrà del que facin les empreses privades, sinó també de l'empenta dels polítics a l'hora d'implantar unes infraestructures que no tornin a deixar la comarca *aïllada* com quan no hi havia receptors d'FM, caldrà observar l'evolució dels mitjans digitals i la interconnexió amb els mitjans tradicionals. Fa la sensació que després de les dues grans etapes del període estudiat (a grans trets, 1952-1978, i 1978-2002), ens trobem en l'inici d'una tercera etapa en la història moderna dels mitjans de comunicació osonencs.

Bibliografia

- ALBAREDA, Joaquim, *et al.* *Història d'Osona*. Vic: Eumo Editorial, 1984, 495 p.
- ARIMANY, Joan. «Cent deu anys de premsa periòdica a Manlleu (i II)». *El Ter* [Manlleu], núm. 2, 3a època (maig 1996).
- BARDOLET, Xavier. «La Televisió Comarcal d'Osona busca nous socis per garantir la continuïtat». *El 9 Nou* [Vic], núm. 1.350 (25 octubre 1993), p. 3.
- BONAFACIA, Manuel. «EL 9 NOU, una aventura de cinc-cents números». *El 9 Nou* [Vic], núm. 500 (10 desembre 1984), p. 3-4.
- «Tres ex-directors, tres, té EL 9 NOU». *El 9 Nou* [Vic], núm. 500 (10 desembre 1984), p. 9-11.
- CABANAS, Joan. *Quaranta anys de ràdio a Vic: 1948-1988*. Vic: Osonenca de Ràdio i Televisió S.A., 1988.
- CODINA I GENÍS, Miquel. *Retalls de premsa vigatana: 1803/2000*. Vic: Premsa d'Osona S.A., 2000, 492 p.
- «En el XXIII aniversari d'EL 9 NOU». *El 9 Nou* [Vic], núm. 2.071 (2 març 2001), p. 3.
- COMAJOAN, Josep. «El 9 tot just fa deu anys». *El 9 Nou* [Vic], núm. 802 (4 març 1988), p. 24-25.
- «Ara que el 9 té 20 anys». *El 9 Nou* [Vic], núm. 1.778 (6 març 1998), p. 3.
- «EL 9 NOU queda com l'únic mitjà amb majoria accionarial osonenca». *El 9 Nou* [Vic], núm. 2.187 (3 maig 2002), p. 17.
- FRANCOLÍ I SANGLAS, Glòria. *50 anys de ràdio a Torelló*. Torelló: Ajuntament de Torelló, 2000, 32 p.
- GUILLAMET, Jaume. *La premsa comarcal: Un model català de periodisme popular*. Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, 1983, 462 p.
- MACIÀ, Miquel. *Entre la boira i el desencís: La transició política a Vic (1970-1980)*. Vic: Edicatsa, 1988, 317 p.
- *La Catalunya Catalana: Vic i el seu entorn: política, cultura i negocis*. Barcelona: Flor del Vent Edicions, 1998, 308 p. (De Llevant a Ponent; 8).
- MCQUAIL, Denis. *Introducción a la teoría de la comunicación de masas*. Barcelona: Paidós, 1985, 318 p. (Paidós Comunicación; 18).
- MOLET I CATEURA, Jordi. «Una comarca amb tradició periodística». *Arrel* [Barcelona], núm. 13 (febrer 1986), p. 56-57.
- «Dimiteix el president de l'Ausona per fer un nou setmanari a Vic». *El 9 Nou* [Vic], núm. 895 (17 febrer 1989), p. 7.
- «De petit setmanari a periòdic per edicions». *El 9 Nou* [Vic], núm. 1.778 (6 març 1998), p. 7.
- TASIS, Rafael; TORRENT, Joan. *Història de la premsa catalana*. Barcelona: Editorial Bruguera, 1966, 2 v., 1.711 p.
- TIMOTEO ÁLVAREZ, Jesús. *Historia y modelos de la comunicación en el siglo xx: El nuevo orden informativo*. 2a ed. Barcelona: Ariel, 1992, 197 p.